

Høringssvar fra Regionalt kunnskapssenter for barn og unge, psykisk helse og barnevern, RKBV Vest, NORCE til:

Høringsnotat om endringer i forskrift om fosterhjem 21. desember 2020

RKBV Vest viser til brev fra Barne- og familiedepartementet av 28. september 2020, samt høringsnotat om endringer i forskrift om fosterhjem, og oversender herved vårt høringssvar. Høringssvaret er utarbeidet av seniorrådgiver Anne Marit Høyem samt seniorforskerne Marte Knag Fylkesnes og Karen J Skaale Havnen.

Det vises til at forslagene i høringsnotatet bygger på endringer vedtatt i forbindelse med Prop. 73 L (2016-2017) Endringer i barnevernloven (barnevernsreformen) og forslag i NOU 2018:18 Trygge rammer for fosterhjem. Dette innebærer at noen av forslagene gjelder presiseringer av allerede vedtatte og iverksatte lovendringer for fosterhjemsområdet, mens andre forslag ikke er vedtatt eller iverksatt ennå. Vi har også merket oss at forslagene i denne høringen kun gjelder noen utvalgte tema fra de omtalte dokumentene, og at flere relaterte tema blir arbeidet videre med i andre sammenhenger. Forskriften forutsettes iverksatt samtidig med den nye barnevernloven fra januar 2022.

Vi vil i det følgende kommentere de foreslåtte forskriftsendringene.

Omsorgskommunens undersøkelses- og informasjonsplikt

Dette forslaget har sammenheng med lovendringen om at omsorgskommunen skal ha et samlet ansvar for valg og godkjenning av fosterhjem. Mer spesifikt gjelder forslaget plasseringer av barn i fosterhjem utenfor kommunen. RKBV Vest støtter forslaget om å presisere at omsorgskommunen både har en plikt til å undersøke om barneverntjenesten i fosterhjems kommunen har informasjon som tilsier at fosterhjemmet ikke bør godkjennes, og at omsorgskommunen alltid skal informere fosterhjems kommunen om plasseringen. Vi er også enige i at det fortsatt skal være mulig å inngå skriftlige avtale om at fosterhjems kommunen skal godkjenne fosterhjemmet (§5).

Ansvar for generell veiledning overføres til kommunene

Forslaget har sammenheng med lovendringen (ikke iverksatt) om at kommunen skal ha det samlede ansvaret for oppfølging av fosterhjemmene gjennom hele forløpet, men avgrenset mot Bufetats generelle opplæringsplikt. Pr. i dag har Bufetat også ansvar for videre opplæring som gis som videreopplæringsmoduler, og generell veiledning, som ofte gis gjennom gruppeveiledning i løpet av det første året av fosterhjems plasseringen.

Dette ansvaret skal nå inngå i kommunenes generelle oppfølgingsansvar, som skal omfatte både nødvendig råd og veiledning og ulike former for praktisk og økonomisk støtte som skal gjøre fosterhjemmet i stand til å gi barnet best mulig omsorg.

RKBV Vest har tidligere i høringssvar til forslag om kvalitets- og strukturreformen (17. mars 2016) uttrykt sin bekymring for at overføring av den generelle oppfølgingen og veiledningsplikten fra Bufetat til kommunene kan medføre at viktig opparbeidet kompetanse kan gå tapt. Vi siterer:

«... når ansvarsforskyvningen skal gjennomføres, (må det) tas hensyn til at kommunene

allerede har store utfordringer på dette området, for eksempel når det gjelder oppfølging og veiledning, jfr. Helsetilsynets rapporter. Med andre ord er ivaretagelse av disse oppgavene avhengig av at kommunene blir tilført både kompetanse- og kapasitetsressurser».

I det samme høringssvaret ble det videre påpekt at:

«Bufetat har over år utviklet kompetanse og metodikk når det gjelder (opplæring og) veiledning av fosterforeldre. Det gjelder særlig (opplæring gjennom PRIDE-programmet og) veiledning av nye fosterforeldre gjennom ordningen med «førsteårsgrupper». I Bufetat region Sør er det etablert et spisskompetansemiljø for gruppeveiledning av fosterforeldre. Det er avgjørende at en ansvarsoverføring til kommunene ikke medfører at denne metodikken og kompetansen forvitrer eller blir mer skjevfordelt utover landet. RKBU Vest mener at dette må legges en langsiktig plan for organisering og innhold i kommunenes opplærings- og veiledningsarbeid overfor fosterforeldre».

Vi kan ikke se at høringsnotatet problematiserer overføring av ansvaret for generell veiledning til kommunene, noe som etter vårt syn kan medføre at denne viktige biten av oppfølgingen blir nedprioritert. Forslaget til forskriftsendring er formulert i korte og generelle vendinger, som at «...oppfølgingen av fosterhjemmet skal være helhetlig og må tilpasses den enkelte fosterfamilie» (§7). Etter vårt syn bør denne formuleringen utvides og presiseres, til også å tydeliggjøre at det generelle veiledningsansvaret nå er kommunene sitt ansvar.

Denne ansvarsoverføringen vil medføre et økt ressurs- og kompetansebehov for kommunene, og må tas høyde for i vurderinger av økonomiske og administrative konsekvenser av lov- og forskriftsendringene. Konsekvensene av å ikke gjøre de nødvendige vurderingene, og dermed ikke sikre at kommunene har tilgang til ressursene og kompetansen som skal til, kan medføre et enda mer fragmentert og mindre likeverdig tilbud til fosterhjem på tvers av landet.

Bufetats ansvar på fosterhjemsområdet

Presisering av Bufetats ansvar for rekruttering, formidling og grunnleggende opplæring av fosterhjem er en naturlig følge av lovendringen, og støttes (§2). At opplæringen skal være i tråd med nasjonale faglige anbefalinger støttes også (§3).

Fosterforeldres plikt til å motta opplæring før barnet flytter inn

Departementets nyanseringer av at det kan gjøres unntak fra denne regelen f.eks. ved akutt plasseringer e.l., samt at gjennomført opplæring knyttes til retningslinjer for krav til godkjenning av fosterforeldre virker hensiktsmessig. Forslaget om presisering i forskriften støttes på dette grunnlaget.

Dokumentasjonsplikt for vurdering av fosterhjem i barnets slekt og nettverk

På tross av det generelle dokumentasjonskravet i barnevernet viser forskning og tilsyn at dette fremdeles er mangelfullt på flere områder av barnevernets virksomhet. Fordi dette kan ha avgjørende betydning for at barn plasseres i slekt og nettverk støttes forslaget (§4).

Vennlig hilsen

Ann Heidi Nebb

Senterleder

